

LBRIS

We know
books

TOVE ALSTERDAL

**CASA
FĂRĂ
OGLINZI**

1

Dacă n-aș fi stat singură la han în primele dimineți, probabil nu aș fi observat-o pe femeia din colțul opus al încăperii. De obicei, îți revizuiesti amintirea primei impresii ulterior, spui lucruri precum „Se vedea că era o străină“ sau „Părea să păstreze un secret“, deși în acel moment ești mult prea preocupat de persoana cu care iei micul dejun ca să-i observi pe cei singuri.

Hanul se afla într-o clădire din piatră, a cărei tencuială se făcuse fărâme de mult. După urmele de litere de pe fațadă, se numea Gasthaus. Perdelele și tapițeria uzată miroseau a fum și rânced. Ceilalți oaspeți erau cu precădere localnici în haine decolorate care se opriseră să-și bea cafeaua de dimineață. Se cunoșteau între ei.

Femeia din colț, pur și simplu, nu se încadra în peisaj. Sacoul părea prea scump pentru asemenea local, iar pantofii lustruiți erau potriviți mai degrabă într-o bancă, nu într-un orașel unde singura atracție turistică era drumeția montană. Pe peretele din spatele ei se afla capul împăiat al unui căprior.

„Pentru imobiliare, mi-am zis. Probabil a venit să cumpere o parte din clădirile dărăpănate pe care le yezi peste tot în oraș: abandonate, cu ferestre sparte și copaci care crescuseră printre balustradele balcoanelor, șerpuind prin camerele care fuseseră cândva frumoase.“

În a treia zi ne-am întâlnit în prag și am salutat-o în engleză. Am sesizat un accent britanic în răspunsul ei și am întrebat-o dacă stă la han. Apoi a tăcut, ceea ce m-a făcut să sporovăiesc prea mult, ca și cum eu trebuia să umplu pauzele în conversație. Despre cum am cumpărat o casă sau, mai bine zis, o vie, dar că abia ne mutaserăm și nu eram conectați la internet. Și că la marginea orașului, pe celălalt mal al râului și la umbra munților, semnalul nu era grozav.

Așa că veneam în oraș în fiecare dimineață ca să iau micul dejun și să iau legătura cu lumea exterioară.

Ea a ascultat fără să se uite la mine. Am adăugat că aveam obiceiul să mă opresc la brutărie și să cumpăr și pâine proaspătă pentru soțul meu, ca să nu creadă că eram singură și disperată să stau de vorbă cu cineva.

– Dar el e ocupat cu casa pentru că sunt multe de făcut. Adică, sigur ai remarcat că unele clădiri din orașul ăsta arată ca...

Femeia a privit spre strada cu fațadele deteriorate ale caselor din piatră și acoperișurile cu țigla spartă, bisericuța înghesuită în spațiile unui hambar.

– Oraș? a spus ea. Chiar se poate numi oraș?

Frământarea care mă rodea că spuseseam prea mult, odată cu tonul ei disprețuitor pe care l-am simțit, a dispărut în timp ce mergea pe marginea degradată a drumului.

Dacă era să rămân aici până la moarte, nu aveam să mă plictisesc niciodată de drum, de o stradă de oraș care se transforma într-un drum de țară chiar înainte de râu. Am mers pe lângă clădirea ce semăna cu un castel care avea coloanele fisurate, pe care caprifoiul se înălța spre acoperiș. Deasupra zidului din piatră se aflau câteva dintre pisicile sălbatice ale orașului, impasibile. Pe partea cealaltă a podului de peste râul involburat se afla o veche fabrică de bere cu geamurile de la ferestre sparte, simțindu-se un miros persistent de malț și hamei, apoi veneau câmpurile de maci. Roșii și unduioase, se întindeau către munți și coborau spre malul râului:

dezinhibate, senzuale... acestea sunt cuvintele care îmi vin în minte. Nu mai văzusem asemenea câmpuri cu maci de când eram adolescentă și închiriam, câteva veri la rând, o casuță de vară în Österlen, pe coasta de sud-est a Suediei. Când m-am întors acolo ca adult, dispăruseră. Cineva a spus că erau considerați buruieni.

Daniel deja se trezise când m-am întors; simțeam miros de cafea proaspătă. Așadar, făcuse, în sfârșit, să meargă aragazul sau ceainicul pentru apă; ceva trebuia să fi mers în încălceala de cabluri electrice vechi. În timp ce puneam cumpărăturile la loc, se auzeau zdrăngăneli și izbituri din pivniță. Am strigat că am adus pâine proaspătă. Am dat drumul la apă ca să mai fac cafea, acum ceva mai puțin colorată de la rugină, și am pus macii pe care îi culesesem într-o vază, împreună cu piciorul-cocoșului și pălăria-cucului. Era ciudat că florile de câmp de aici erau aceleași ca acelea de acasă.

– La naiba, ce cald e aici, a zis Daniel când a ieșit din pivniță, cu pieptul gol și un strat subțire de praf cenușiu pe brațe și pe păr.

A pus jos ceva ce semăna cu un fel de ciocan greu și masiv. Pe toată proprietatea erau împrăștiate astfel de lucruri, unelte străvechi al căror folos nu-l cunoșteai. Într-o magazie, găsiserăm furci și săpăligi de care nu mai văzuserăm până atunci.

Daniel și-a turnat un pahar cu apă și l-a dat pe gât, cu rugină cu tot, ștergându-și gâtul de transpirație cu un prosop de bucătărie. Aerul era încins și nemișcat: erau aproape treizeci de grade Celsius la mijlocul lui mai. Aerul condiționat era în fruntea listei cu lucruri de făcut.

– Încă o zi și o să trec de el, a spus el și s-a trântit la masa din bucătărie unde pregătisem micul dejun. Reușiserăm să facem rost de trei scaune diferite care nu erau rupte. Nu-mi aminteam nimic din pivniță care să fie pe lista cu ce aveam mai întâi de făcut ca să facem casa locuibilă.

I-am îndepărtat niște praf din păr:

– Ce tot faci acolo, jos? Ai de gând să demolezi casa?

Daniel a râs.

– Cam așa ceva. Vino și uită-te!

A scos telefonul mobil. I-am simțit căldura radiată de corp când m-am așezat lângă el, mirosul greu de transpirație care era ciudat de neobișnuit pentru un bărbat pe care îl cunoșteam bine de peste douăzeci de ani. În viața noastră, în general, nu eram transpirați cu adevărat decât după ce ieșeam la alergat împreună, apoi ne duceam direct la duș. Sau după ce făceam dragoste, desigur, uneori, dar acesta era un cu totul alt miros. Păstra în el umezeala pivniței neterminate, praful și mizeria, transpirația de ieri, dar și altceva ce nu văzusem la el până atunci: o obsesie care nu-i dădea pace până când se prăbușea în pat noaptea târziu. Diminețile, când eu plecam în plimbare până la han, el dormea buștean. Nu eram sigură dacă mai lua somnifere, deși îmi spunea că se oprișe. Cel mai probabil, coborâse acolo de cum se trezise, băuse o cafea în grabă înainte de a pune mâna pe baros. Asta îmi spunea apetitul său în timp ce-și devora sandviciurile.

– Mă gândeam la asta aseară când dădeam să adorm, a spus el printre înghițituri, că e ceva în neregulă cu planul etajului.

A deschis imaginea pe telefon, schițele de la biroul municipal unde semnaserăm toate documentele. Nu existase nicio copie, ci doar originalul dintr-un dosar mare și greoi.

– Dacă asta a fost o vie și a existat o pivniță, atunci de ce nu este și o cramă? a întrebat Daniel.

A mărit imaginea. Am mijit ochii ca să disting liniile neclare. Schițele păreau să fie din secolul trecut, când se presupunea că se construise casa.

– Pare să fie o deschizătură, a spus el, o ușă mai spre stânga cum te uiți dinspre scări. Știi, unde era vechea garderobă, unde pare să se fi dus tencuiala și se vede cărămida... Lui Daniel i se tăia respirația de emoție sau o fi fost căldura din bucătăria înăbușitoare. Numai că nu mai sunt ziduri din cărămidă nicăieri în pivniță. Nu se mai vede cărămidă nicăieri în casă.

– E fantastic dacă există o cramă. Am început să strâng după micul dejun sau prânz, mai bine zis, untul și brânza ca să nu se topească. O să fie grozav după ce ne instalăm.

– O să mă ocup de aerul condiționat imediat după aceea. Promit. Și de curentul electric.

– E în regulă. Mi-am luat poșeta și am găsit un bilet primit de la magazinul de bricolaj ziua trecută. Proprietarul în vârstă nu vorbea nici engleză, nici germană, dar cu ajutorul aplicației de traducere de pe telefon și câteva semne reușisem să-i adresez întrebarea. Se pare că există un electrician în oraș și am numărul lui.

– E mai bine s-o faci singur. Daniel s-a ridicat și a pus mâna din nou pe unealta grea. În felul ăsta, o să știu ce are dacă se strică ceva.

Am început cu dormitorul de la ultimul etaj, camera pe care aveam de gând să o facem a noastră, curățând fereastra ca să văd priveștiștea. Nici asta nu era prima pe listă, însă paturile înguste pe care le puseseam unul lângă altul în cămăruța din spatele bucătăriei erau groaznice. De cum urma să facem locuibile câteva camere, aveam de gând să mergem la Praga, să cumpărăm paturi noi și alte lucruri. Era ca și cum mobila veche din casa noastră din Älvsjö nu s-ar fi potrivit aici. Puseseam moștenirile de familie și lucrurile cu valoare sentimentală într-un depozit și pe celelalte le vânduserăm on-line, cu sentimentul că o luam de la zero.

O foaie albă, o pagină nouă, un vid care mă făcea euforică.

Mizeria curgea pe sticlă și muștele moarte cădeau în număr mare la podea, dar, după ce am schimbat apa de trei ori, priveștiștea se vedea clar. Câmpul care se întindea spre pădurile verzi înfrunzite, munții ce se înălțau în depărtare, în cealaltă direcție un crâng acoperea tufărișurile unde proprietatea se înclina spre malul râului, la umbra unui tei enorm. Afluentul îngust dispărea după un cot în oraș, unde acoperișurile și cele două turlle de biserică se zăreau la câțiva kilometri distanță.

Cum să explic?

Momentul acela când ceva se pune în mișcare.

Nu imaginile ne-au îndemnat s-o facem: fotografiile cu proprietatea erau atât de proaste încât era imposibil să înțelegi cum erau dispuse camerele unele față de altele.

Totul s-a redus la trei litere. Un singur cuvânt.

Vie.

Venisem acasă mult prea târziu în seara aceea; poate de aceea mi-am făcut timp să mă uit când m-a strigat Daniel din birou. Nu era primul anunț pe care mi-l arăta. Toată iarna căutase căsuțe la țară. Îi intrase în cap că avea să îl revigoreze apropierea de natură, că avea să se simtă mai bine acolo. Norrland, în nordul Suediei, ca să se întoarcă la rădăcini, sau Spania, ca să scape de iernile mohorâte: era ca și cum o forță magnetică îl împingea din ce în ce mai departe până ar fi ajuns la o vie din Boemia.

Daniel a mărit imaginea.

Boemia?

Nu înțelegeam despre ce vorbea, totul mi se părea absurd. Visaserăm la moșii vaste și la vin, genul de excursii pe care părinții cu copii mari le făceau în Toscana și Provence, dar Boemia? Daniel căutase pe Google: proprietatea era la distanță de o oră cu mașina de Praga și mai puțin de două ore de Berlin, în munții de la granița dintre Germania și Republica Cehă.

– Fostul bloc răsăritean? Eram obosită, iar vinul pe care-l băusem îmi dădea dureri de ochi. Credeam că visezi la un han din Toscana sau o vilă în Provence.

– Europa Centrală, a spus el, Praga este, de fapt, mai la vest decât Stockholm. Și știi cât ne-ar costa o vie în Provence?

– Nu e doar un cimitir de vechi fabrici de cărbune?

Daniel a găsit niște imagini cu formațiuni stâncoase și văi unduioase, cu munți albaștri izolați. I se spune Elveția Boemiei.

Mai era un nume pentru această regiune.

Regiunea Sudetă.

Mi-am tras un fotoliu și m-am așezat lângă el, m-am uitat la prețul afișat în coroane cehe. Dacă Daniel făcuse calculul corect, era mai puțin decât primiseră vecinii după recentul lor divorț, pentru o casă lungă din anii '80, identică cu a noastră.

– Dar noi nu știm nimic despre vin, am spus eu.

– Putem învăța. Vindem recolta și primim sticle cu propriile noastre etichete pe ele la schimb.... Pregătim câteva camere de oaspeți și le închiriem.

– Poate că oamenii o să plătească să calce cu picioarele strugurii...? Îmi doream atât de mult să păstrez bucuria din vocea lui.

– Pe urmă, trebuie să revină ca să se bucure de rodul muncii lor, de vinul pe care l-au făcut cu mâinile lor, pe măsură ce se învechește, an după an.

– Cu picioarele lor, de fapt...

– Se mai calcă strugurii cu picioarele? Adică, serios?

Râsul nostru în noaptea aceea s-a ridicat și a plutit ușor și vesel, învârtindu-se în jurul nostru. Trecuse multă vreme de când nu ne mai auzisem râzând în acest fel.

Oamenii spun că ar trebui să trăim în prezent, ceea ce e imposibil. Nu există prezent. Fiecare secundă dispare. De îndată ce am încercat să trăiesc în prezent, am fost lovită de trecut. Poate e din cauza vârstei. Mirosul de smoală, sunetul valurilor ce lipăie la mal, de exemplu, mă trimit imediat în copilărie, când părinții mei închiriau o căsuță într-un sat pescăresc în Österlen și în clipa următoare îmi vine să plâng pentru că totul e în trecut și eu sunt aici, singură. Câmpul cu maci a avut același impact asupra mea – s-a transformat imediat în melancolie. Imobilul din șirul de case în care am trăit peste cincisprezece ani s-a umplut de pustiu după ce s-au mutat copiii – acum erau în Seattle și Umeå ca să-și înceapă viața pe cont propriu. Și soțul meu... ei bine, soțul meu, el căuta pe Google ferme și căsuțe și ieșea rareori din casă. Dacă îi sugeram să luăm cina cu prietenii sau un film sau orice altceva, spunea că nu are chef.

„Dar tu poți să te duci.“

Nu cred că oamenii vor să ajungă în prezent, ci în viitor. Când pierdem asta din vedere, ceva moare. Prezentul este, în cel mai bun caz, momentul când începe viitorul. O puritate. Priveliștea de cealaltă parte a ferestrei, orizontul de care nu știai că există. Știi că se poate întâmpla orice și că nimic nu se întâmplă la fel ca ieri.

Sunetul pisicii s-a auzit de jos.

O pisicuță galbenă stătea pe jos uitându-se în sus la mine; văzusem mai multe dând târcoale. A mieunat ca și cum înțelegea că veneau și zile mai bune, oameni pe proprietate și mâncarea pusă în castroane dacă își juca bine cărțile. Mi se părea primitor, într-un mod caraghios. Cineva ne văzuse și îi plăcea că eram aici.

Am lăsat fereastra larg deschisă ca aerul să intre în cameră și am coborât la parter ca să caut în frigider ceva ce-ar fi pe placul pisicilor. Din pivniță azeam același bocănit insistent, ritmic. Poate era necesar pentru el. Să desfacă ceva în bucăți, să dărâme ceva, apoi să lase totul să iasă la lumină și să se elibereze.

NOTE, OBSERVAȚIE
MIERCURI ÎN ZORI, 6.20

Neliniște.

El s-a trezit.

Se uită pe fereastră, chiar înainte de ivirea zorilor.
Gol.

Unde suntem?

Văd poarta, dar nu văd râul.

Vrei să spui lacul? E acolo, dincolo de copaci, iar când se împrăștie ceața, probabil o să-l vezi.

Nu, râul. Asta vreau să spun.

Curgea pe acolo, chiar acolo.

Cine ești tu?

De ce nu se mai vede râul?

A fost un râu unde trăiai tu înainte?

Morții îi duc pe cei vii.

Îmi pare rău, ce-ai spus?

Viii îi duc pe cei morți.

Dar nu vezi?

Cine ești tu?

Pleacă.

2

O mișcare pe obrazul meu, o șoptă. De ce a șoptit? Nu-l vedeam pe soțul meu în întuneric când am deschis ochii; era ca și cum încă visam.

– Hai, trezește-te! Trebuie să vezi chestia asta.

– Ce?

În vis, atinsesem pe altcineva, iar căldura se păstrase. Daniel era aplecat deasupra patului și îmi căuta mâna pe sub cearșaf.

– S-a întâmplat ceva? Cât e ceasul?

– Două, poate aproape trei... A spus-o ca și cum timpul era un detaliu irelevant. Pune ceva pe tine. E mai rece acolo jos.

– În pivniță?

M-a orbit cu lanterna câteva secunde – era una dintre acelea mari care se foloseau pe șantier. A îndreptat-o spre scaunul unde atârnav hainele mele. Am renunțat la dorința de a mă face ghem, mi-am pus rochia și am încălțat papucii. Daniel mi-a pus o pătură pe umeri. M-a dus în bucătărie fără o vorbă, pe scările înguste. Pielea de pe palma lui era mai aspră decât acum câteva săptămâni.

Fusesem în pivniță doar de câteva ori. Un hol scurt cu tavanul jos, o cameră pentru boiler și câteva încăperi pentru depozitare cu diverse vechituri, sentimentul că nimeni nu făcuse curat aici de